

Gjøvik kommune
Tjenesteområde Skole

PLAN FOR ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ FOR ALLE ELEVER I GJØVIK KOMMUNE SKRINNHAAGEN SKOLE

Gjelder fra 01.08.19

Innhold

Innledning	s. 2
Definisjoner	s. 4
Kommunens bakgrunnsforståelse for mobbing	s. 5
Forebyggende og holdningsskapende arbeid	s. 5
Aktivitetsplikten - avdekking og håndtering av krenkende atferd	s. 7
Tydeliggjøring av aktivitetsplikten i Gjøvikskolene	s. 7
Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing	s. 9
En modell for det systematiske arbeidet for skolemiljøet	s. 11
Vedlegg	s. 12

Innledning

Alle elever i Gjøvik kommune har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (§9a-2). Elevene skal oppleve tilhørighet og inkludering. Dersom noen utsettes for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold, rasisme eller utestenging, har skolen plikt til å sette i gang tiltak for å stoppe dette. Det er nulltoleranse mot mobbing og krenkende atferd (§9a-3).

Planen beskriver de tiltak som er felles for alle Gjøvikskolene, samt tiltak som legges vekt på i arbeidet for å sikre et trygt og godt skolemiljø for alle elever ved den enkelte skole.

Planen bygger på:

1. Opplæringsloven, Kap 9A

Fra Opplæringsloven § 9 A-2. «Retten til eit trygt og godt skolemiljø:
Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

2. Rundskriv: Skolemiljø Udir-3-17

Informasjon om hva skolen skal gjøre hvis en elev ikke har det trygt og godt på skolen, og om elever og foreldres mulighet til å melde saken til fylkesmannen.

3. Læreplanverket for Kunnskapsløftet med Overordnet del

Overordnet del 3.1 «Et inkluderende læringsmiljø :
Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle.»

4. Grunnloven § 104

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og utvikling. Ved avgjørelser som berører barn, skal **barnets beste** være et grunnleggende hensyn. **Barn har rett til vern om sin personlig integritet.** Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.»

5. FN s barnekonvensjon, artikkel 3 og 12

«Handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal først og fremst ta hensyn til barns beste.»

«Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.»

6. Relasjonsmodellen i Gjøvik kommune

«Relasjonsmodellen skal hjelpe de profesjonelle til å utvikle egen relasjonskompetanse i refleksjon sammen med kollegaer/leder.»

7. Kvalitet gjennom tverrfaglig samarbeid, strategisk plan for sektor Oppvekst i Gjøvik kommune 2018-2024

«Vi tilstreber at alle tjenestene skal oppleve det som naturlig, selvfølgelig og legitimt å samarbeide på tvers og slik finne gode faglige løsninger til barns og familiers beste».

Planen omhandler elevenes psykososiale miljø og bygger på følgende prinsipper

Forebyggende og holdningsskapende arbeid (§ 9a-3) Nulltoleranse og systematisk arbeid	Det kontinuerlige og systematiske arbeidet som gjøres på skolene for at elevene skal trives og føle tilhørighet og for å forebygge krenkende adferd.
Aktivitetsplikten (§9a-4) Følge med og fange opp Gripe direkte inn Varsle Undersøke Sette inn tiltak og evaluere	Metoder og rutiner som skolen har for å avdekke at elever blir utsatt for krenkende ord eller handlinger Tiltak og rutiner for å håndtere og stoppe krenkende atferd mot andre

Definisjoner

Det er komplekst og problematisk å definere begrepet mobbing. Definisjonene vi gjengir er de som samsvarer best med kommunens elevsyn, og mobbeombudet, Fylkesmannen og Udirs føringer.

Mobbing er handlinger av barn og/eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og mulighet til medvirkning (Ingrid Lund, 2015).

Krenkende atferd. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. (Rundskriv 3-2017)

Utdanningsdirektoratets definisjon av krenkende atferd er å omtale noen negativt for å påvirke andre slik at det fører til at disse tar avstand, villet eller som direkte følge av, den negative omtalen.

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som uoverlagt eller tilsiktet rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentatt. Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven § 9a, "Elevenes arbeidsmiljølov".

Utestenging betyr å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en har naturlig tilhørighet.

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre. Eksempelvis slåing, sparking, ta kvelertak osv.

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget, for eksempel fordi de har en annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert, for eksempel på grunn av kjønn, seksuell legning, funksjonsevne, tro, hudfarge eller opprinnelse.

Digital krenkelse betyr at noen bruker internett, mobil eller e-post for å sende og spre ondsinnede meldinger eller bilder av en person/situasjon. Eksempelvis publisering av bilder.

Kilde: Utdanningsdirektoratet/regelverk/Ingrid Lund 2015

Kommunens bakgrunnsforståelse for mobbing

- I vår forståelse har mobbing utspring i mangel på trygghet og uløste konflikter.
- Vår definisjon på en konflikt er at to eller flere parter er i konflikt når den ene opplever seg hemmet eller irritert av den andre. Konflikter som får stå uhåndtert over tid kan ende opp som mobbesaker.
- Mobbing er et ledelsesproblem – hver enkelt voksen må ta tak og gå inn i konflikter og skape et trygt og godt læringsmiljø. Klikker og allianser dannes når voksne ikke tar på seg ledelsen/ lederskapet. Om voksne innfører straffeordning, vil frykt prege elevenes adferd, og elevene vil gruppere seg.
- Dialog er hovedtiltaket vårt. Gjennom dialogen hjelper vi elevene til å sette ord på det som skjer/ følelser, skaffe oss informasjon og komme fram til tiltak.

Forebyggende og holdningsskapende arbeid

Fra Opplæringsloven § 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid:

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.» (Oppl. loven)

Fokus på voksenrollen og den voksnes evne til å bygge trygge og gode klasse- og skolemiljøer er sentralt i det forebyggende arbeidet.

Forebygging og håndtering av mobbing kjennetegnes ved følgende fem

hovedområder:

1. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar og omsorg for sine egne personlige grenser og behov.
2. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å forstå og forvalte forpliktelsene i Opplæringsloven kapittel 9A på en likeverdig måte.
3. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar for at barnas personlige grenser og behov blir respektert.
4. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med foreldrene.
5. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med hjelpetjenestene når utviklingen stopper opp.

I Gjøvikskolene er det enighet om følgende strategier for forebyggende og holdningsskapende arbeid:

Dette gjennomføres på alle skoler hvert år:

- Krenkende atferd drøftes med de ansatte ved skolestart
- Det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø drøftes jevnlig i kollegiet
- Ordensreglementet gjennomgås i personalet og i klassene ved skolestart og gjøres kjent for foreldre
- Informasjon om elevenes skolemiljø og foresattes rettigheter gjøres kjent for foreldre
- Elevenes skolemiljø er tema på foreldremøter hvert år
- Gjennomgang av Relasjonsmodellen og verdigrunnlaget i personalet ved skolestart

I tillegg er følgende punkter felles for alle skolene:

- Tydelig og involvert skoleledelse
- Fokus på relasjonsbasert klasseledelse, der læreren er en tydelig, trygg og omsorgsfull leder av elevgruppa
- Fokus på likeverdig dialog og relasjonsbygging mellom voksen-elev og elev-elev som er preget av respekt
- Et nært og likeverdig samarbeid med foresatte som er preget av respekt jfr Relasjonsmodellen
- Elev-og foreldremedvirkning gjennom rådsorganene elevråd, FAU og SMU
- Tverrfaglig samarbeid med skolehelsetjenesten og andre hjelpetjenester
- Elevenes skolemiljø er et jevnlig tema i elevrådet og i klassene
- God kjennskap til Aktivitetsplikten
- Gjennomføring og oppfølging av undersøkelser vedr. elevenes skolemiljø. Funn i undersøkelsene drøftes og nødvendige tiltak iverksettes.
- Fadderordning i barneskolen
- Elevene har tilsyn fra voksne i undervisning, ved overganger og i friminutt.
- Trygg Oppvekst gjennomføres på alle skoler
- Lokale tiltak som fremmer sosiale ferdigheter, trygghet, inkludering og samhold på alle skoler

I tillegg til det felles kommunale arbeidet for et trygt og godt skolemiljø for elevene, har vi følgende lokale tiltak ved Skrinnhagen skole:

- **Fellesarrangement;** Bli me-dans, Psykisk helse dag, felles sangsamlinger, aldersblandede tverrfaglige dager og aktivitetsdager, julemarked,

Aktivitetsplikten - avdekking og håndtering av krenkende atferd

Fra Opplæringsloven § 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø:

«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak (aktivitetsplan)»

Tydeliggjøring av Aktivitetsplikten i Gjøvikskolene:

1. Den ansattes plikt til **å følge med** gjennom observasjoner, foreldrehenvendelser og mistanke (eks elev aleine i friminutt, blikk og kroppsspråk (svarer ikke, reiser seg og går....), endrer atferd, en krenkende hendelse – slåsskamp, sms, nettmobbing).
2. Den ansattes plikt til **å gripe inn** umiddelbart og stoppe krenkelser.
3. Den ansattes plikt til **å varsle** skoleledelsen ved mistanke om krenkelser.
4. Den ansattes plikt til **å undersøke** gjennom samtaler og dialog med elev(er), observasjoner, dialog med foreldre.
5. Rektors plikt til **å varsle** skoleeier ved alvorlige hendelser/krenkelser.
6. Skolens plikt til **å sette inn tiltak**. Tiltak som logg, styrket tilsyn, dialog med alle involvertes foreldre, mm. Tiltak settes inn, følges opp og evalueres kontinuerlig. Dette skal dokumenteres skriftlig gjennom en aktivitetsplan.

Dette gjør Skrinnhagen skole for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd:

1. Følge med og fange opp	Egen rutine for tilsyn, mange voksne ute, observasjoner, elevsamtaler, utviklingssamtaler, loggsamtaler, info fra elever, foresatte, elevrådet, andre voksne
2. Gripe direkte inn	Hvordan det er grepet inn i den spesielle saken
3. Varsle	Dialog med rektor, skjema fylles ut i EQS av den ansatte Rektor varsler skoleeier i EQS i alvorlige saker
4. Undersøke	Dialog, Klassetrivsel.no, sosiogram, loggsamtaler (enkeltvis), gruppesamtaler, tilsyn, observasjoner
5. Sette inn tiltak og evaluere	Tiltak varierer fra sak til sak. Loggsamtaler er et viktig tiltak, styrket tilsyn, observasjon, evt koble inn samarbeidspartnere som helsesykepleier, TFT, PPT og Barnevern.

Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing

	Dette gjør vi ved mistanke om krenkende atferd og mobbing:	Ansvar	Dokumentasjon
1.	PRAKTISERE AKTIVITETSPLIKTEN	ALLE	
2.	Undersøkelser og observasjon Dette settes i gang umiddelbart etter varsling. Rektor informerer ledergruppa og kontaktlærere.	Rektor/ kontaktlærer	Varslingsskjema i EQS og aktivitetsplan
3.	Samtaler med eleven som opplever seg krenket Dette for å skaffe informasjon og gi støtte. Skolen skal sikre at elevens egen subjektive opplevelse kommer fram.	Rektor/ kontaktlærer	Notat fra samtale
4.	Samtale med eleven som krenker Er det flere som plager, snakkes det med én om gangen. Gjøre avtaler om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer	Notat fra samtale
5.	Samarbeidsmøte med foresatte til eleven som opplever seg krenket Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/ kontaktlærer/ inspektør	Referat/ aktivitetsplan
6.	Samarbeidsmøte med foresatte til krenker Skolen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Rektor/ kontaktlærer/ inspektør	Referat/ aktivitetsplan
7.	Evaluerings av tiltak i aktivitetsplanen i samarbeid med foresatte og elever i samarbeidsmøter.	Rektor	Referat
8.	Sanksjoner/konsekvenser Sanksjoner må være i tråd med ordensreglementet.	Rektor	Referat, evnt enkeltvedtak.

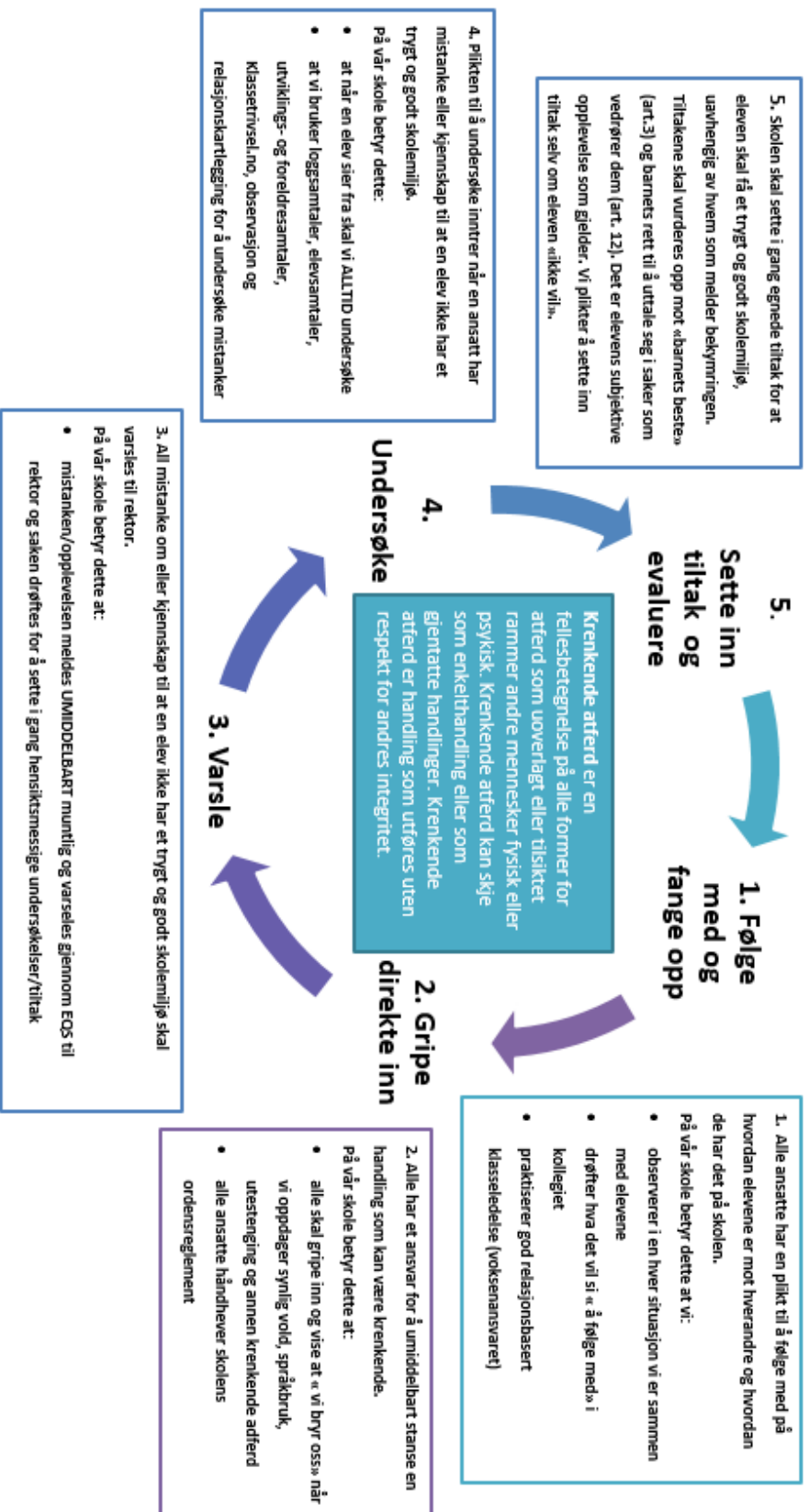
	Skolene må dokumentere bruk av sanksjoner. Skolen må vurdere om det skal fattes egne enkeltvedtak hvis sanksjonen er inngripende.		
9.	Dersom krenkende atferd ikke opphører skal andre eksterne parter inn i saken. Med andre instanser menes for eksempel PPT, TFT , helsesøster, BUP, barnevern, politi.	Rektor	Referat
10	Hvis det er voksne ved skolen som krenker elever, kan dette bli en personalsak. Alle voksne har plikt til å varsle rektor ved avdekking av at ansatt plager elev. Hvis det er en skoleleder som krenker, skal varslingen gå direkte til skolesjef.	Rektor/ skolesjef/ HR-sjef	Referat og rutiner i kommunen som omhandler personalsaker.

DET SYSTEMATISKE ARBEIDET FOR SKOLEMILJØET

DETTE GJØR SKRINNHAGEN SKOLE FOR Å OPPFYLLE AKTIVITETSPLIKTEN, jf. OPPL. § 9 A-4:

Vedlegg:

Plan for oppfølging av læringsmiljøet ved Skrinnhagen skole

Tidspunkt	Aktivitet	Ansvar
Planleggingsdager i august samt fellestider og SFO-møter gjennom skoleåret	Gjennomgang av tilsynsplan, aktivitetsplikten, ordensreglement, handlingsplan for godt læringsmiljø og skolegårdsregler Bruke REFLEX som utgangspunkt for drøfting!	Ledelsen/SFO-leder
Skolestart	Infohefte deles ut til ansatte og foreldre	Ledelsen
Høst/vår	Voksne skaper vennskap – tema på foreldremøter Klassemiljøet er egen sak på alle foreldremøter	Kontaktlærere
Høst/vår	Utviklingssamtaler og elevsamtaler	Kontaktlærer
Innskriving nye 1.trinnselever	Voksne skaper vennskap – tema på innskriving	Ledelsen
Før 10.desember	Elevundersøkelsen gjennomføres på 6. – 7. trinn	Ledelsen/kontaktlærere
Innen utgangen av februar	Gjennomgang av resultater på Elevundersøkelsen i personalet og med FAU	Rektor
Før uke 40	Første møte i SMU gjennomføres	Ledelsen/FAU-leder
Hele året	Samarbeid med FAU og SMU	Ledelsen/FAU-leder
Hvert halvår	Relasjonskartlegging og tiltaksplan	Alle ansatte
På fellestid/planleggingsdag/ SFO-møter	Relasjonsmodellen	Alle ansatte
2 ganger i året	Gjennomføring og oppfølging av Klassetrivsel.no	Kontaktlærere og ledelsen
Ved skoleslutt i juni	Evaluerings og revidering av handlingsplan for et godt skolemiljø	Ledelsen/rektor
Ved skoleslutt i juni	Rektors egen vurdering med vurdering av elevenes skolemiljø og tiltak for neste skoleår	Rektor

Vedlegg:

RUTINE FOR TILSYN I SKOLE OG SFO

Følgende punkter gjelder for voksne som har tilsyn i skole og SFO

- Vi følger en fast tilsynsplan som viser hvilke voksne som er ute sammen med elevene, hvor de voksne skal være og tidspunkter for tilsyn
- Tilsynsplanen og tilsyn er tema gjennom hele året sammen med de ansatte
- Vi skal alltid bære **gul vest** – gjerne med navn. Vikarer skal også ha vest med VIKAR på. Vester finnes på knagg ved nedre utgangsdør på F.
- Vi er på plass når tilsynet **starter**
- Vi skal bevege oss rundt i skolegården på det området vi er på
- Vi skal snakke med barna – **ikke** andre voksne
- Mobilbruk er ikke tillatt
- Vi bryr oss om alle elevene
- Vi er bevisst på voksenrollen
- Ved fravær må den enkelte gi beskjed til teamet vedr tilsyn slik at vi sikrer at vi er nok voksne ute
- Vi stiller gode spørsmål og bruker-jeg-budskap slik at vi kan øve god konflikthåndtering med elevene

Forslag på jeg-budskap: Fokus på voksenrollen/voksenansvaret

- Jeg forstår at dette er vanskelig, e.l... - anerkjenn følelsen
- Nå synes jeg denne leken virker ugrei...
- Jeg ville ikke ha likt...
- Jeg har ansvaret for at alle skal ha en god lek/aktivitet ute og nå kjenner jeg at...
- Jeg bestemmer at leken/aktiviteten skal....

Forslag på spørsmål: Støtte i god konflikthåndtering

- Når dette skjer... Hva kan du gjøre da?
- Får du det bedre?
- Får den andre det bedre?
- Har du andre forslag på hva du kan gjøre?
- Har noen andre et forslag?
- Er dette noe du vil prøve?

Vedlegg:

LOGGSAMTALER:

- Vi bruker loggsamtaler i forebygging
- Vi bruker loggsamtaler for å oppdage
- Vi bruker loggsamtaler i vanskelige saker/håndtering av mobbesaker
- God loggbruk gir innsikt og styrker egenverdet

Loggsamtaler gjennomføres i noen uker. Gjennomføres aller helst daglig, minst 3 ganger i uka. Det skal skrives logg av samtalen. Utvelgelsen av elever skal være nøye gjennomtenkt. Det skal være både elever som oppleves som utrygge og trygge. Åpenhet i gruppa. Erkjenn at du trenger barnas hjelp til å oppdage og forstå. Målet med samtalen skal være igangsettende og den voksne skal være i sitt eget handlingsrom.

Eks i gruppa/trinnet;

«Vi voksne har ansvaret for at alle elever opplever at de er trygge og trives på skolen. For å forstå mer om når/hvor det er trygt og når/hvor det er utrygt og hva som skjer i gruppa ønsker vi å gjennomføre samtaler med noen av dere (hver dag – noen ganger i uka). Vi ønsker å snakke med ... (4-6 elever).»

Tenk gjennom før samtalen hvor samtalen gjennomføres. Når på dagen det er. Hvordan vi sitter? Fortell hva som skal skrives i boka og hvorfor. Boka skal eleven kunne se hva som skrives i. Tenk gjennom hva som skal være inngangen til samtalen. Den voksne bør fortelle hva den tenker om det som skal gjøres og dele dette med eleven.

Eks logg:

Voksen: Jeg ønsker å samtale med deg for å forstå hva som skjer. Jeg er usikker på når, hvor og hvordan jeg skal stille opp for at det skal være trygt. Jeg vil gjerne stille opp. Jeg er klar... her er boka... hva vil du at vi skal skrive i dag...? Hvordan har du det? På skolen? I klassa? I friminutt? Hjemme? I fritida?

Barn: Bra...

Voksen: Så du har det bra? Da skriver jeg det... Har det bra på skolen/i klassa/i friminutt/osv. Hva er det som gjør at du har det bra på skolen? I klassa? I friminutt?

Barn: Jeg har noen å leke med...

Voksen: Så du har noen å leke med. Da skriver jeg det... Har noen å leke med... Har alle i klassen noen å leke med?

Barn: Ja, jeg tror det...

Voksen: Så du tenker alle har noen å leke med. Da skriver jeg det... Er det noe du har lyst å fortelle om ellers?

Barn: Nei...

Voksen: Takk for at du ville snakke med meg. Jeg lærer mye sammen med deg. Er det greit at vi tar en prat i morgen og? Eller en annen dag?

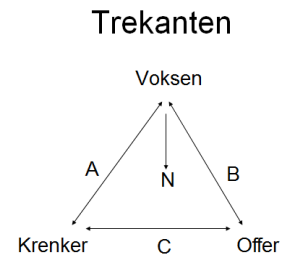
Det er viktig å forstå at det kan ta tid før eleven åpner seg. Det bør være den samme voksne som snakker med den samme eleven hver gang slik at det ikke oppleves at det begynner på nytt hver gang. Logg-samtalene bør gjennomføres i minimum 5 uker for at det skal ha den effekten vi ønsker og at elevens opplevelse er undersøkt godt i.

Vedlegg:

Håndtering av krenkelser

Voksne på Skrinnhagen skal alltid plassere seg i midten i en konflikt. Det er viktig at vi ikke blir part i konflikten. Ved å plassere seg i midten vil man kunne styrke integriteten og de personlige grensene til begge parter i konflikten.

UT AV OFFERROLLEN	UT AV KRENKERROLLEN
• Åpenhet om opplevelsene • Stillhet • Ikke trøst – styrk følelsene • Grenser og behov • Trening, trening, trening • Tålmodighet	• Snakk tydelig og personlig om egne grenser og behov • Stillhet • Undersøk og lytt til barnets opplevelse av seg selv • Trygghet skapes via egne grenser og behov • Tålmodighet

Konflikthåndtering

Opptopping	Avspenning
• Du - språk • Avbryter • Ledende spørsmål • Bebreider / kritiserer • Stillhet – pokerfjes • Fokuserer på fortid • Arbeider med flere ting samtidig • Går etter personen • Likegladhet i forhold til den andres perspektiv • Å forholde seg abstrakt til problemet	• Jeg - språk • Lytter ferdig • Spør for å få ny forståelse • Uttrykker egne ønsker • Klare åpne innmeldinger • Fokuserer på her og nå og fremover • Snakker ferdig om en ting av gangen • Går etter problemet eller hindringene • Engasjement i den andres perspektiv • Å forholde seg konkret til problemet